

۲۰/۴

حاجی

گوربا

دا
جوب

ابو عقیل

بشیر بیدار

Scanned by CamScanner

ڪتابءِ نام — گوربام
 شاعر — بشير بيدار
 ٽاڪ — هشتاد
 چاپ ڪنوڪ — حاجي احمد دشتي وٽي بخش دشتي
 شنگ ڪنوڪ — پاڪ نيوز ايجنسي تربت مکران
 چاپ جاه — اسحاق پرنٽنگ پريس ڪراچي
 بنگي جي چاپ — فيروزي سن ۱۹۸۲ء
 ڊانگ — هزار
 وشن نبيس — عيسيٰ مريازي
 بهار — بيسٽ ڪلڊار

بنگي

بنگي

چاپ کنوک ۽ گپ

نوکیں بلوچي شاعريءَ سرڪ بشير هج وڙيں ڳلا و سٽاءِ
 واست مندگ نہ انت۔ بے حق ايش انت کہ بشيرءَ ورنائیں حياں
 پيریں وڙمردگیں دلاں بودڪارنت۔ چياڪه بشيرءَ ڳالائي وانگءَ
 دل گرم و حياں چوڪوهءَ چست بنت۔
 بشيرءَ شعرائي دومي جواني ايش انت کہ آئيءَ ڳالائي تها
 هج پيمیں چپ و چوڻ مان نیست۔ چياڪه آئيءَ حياں و مقصد
 زندءَ بارهءَ تچڪ انت۔
 بشيرءَ شعرائي سيمي شتري ايش انت کہ آئيءَ زبان
 و بيان سادگ و آسان انت، پميشا دلءَ زوت اير کپنت۔
 آخرءَ من بشيرءَ منت واراں کہ آئيءَ و تي شعرائي
 چاپ و شنگ کنگءَ اجازت دات پميشا بشيرءَ شعرائي و پتر گوربام
 شے دست ۽ انت۔

علي بخش دشتي

۲۴ فروري ۱۹۸۲ء

پیش گال

تشر و اہمیش ات کہ من دتی شعرانی کتاب ۽ پیش گال ۽ نبشتہ ۽
دتی بیل و دز برادرے قیامت بکتیں۔ چو کہ مرچی باندہ دنیا ۽ دود انت
بے قول ۽ زانتکاراں ”اشتاپی کاراں پاد پلاراں مان گیش انت“
آوڑے کہ مالوٹ ات مئے دست ۽ نہ بوت۔ اے ہجر راست ایت
کہ چہ دلکش نہ بہت جوانیں کار۔

چونائی ۽ منی جند ۽ مقصد و مراد دائم ہے بوتہ کہ اے کار (بزاں
کتاب ۽ چاپ و شنگ) منی دست ۽ دمنی زند ۽ مہ بیت چہ من رند
اگاں زبان و ادب ۽ دوز و اھاں منی شاعری بلوچی ادب ۽ تہا جاگہ
دیگ ۽ لائق یک ات۔ گڈا اے کار پہ آواں گران نہ بیت۔ اگاں
ناں تو منی شاعری چہ منی مرگ ۽ ورنڈوت زندگ نہ بیت۔

نوں کتاب ہمیش انت کہ شرفداریں و انوکانی دست ۽ انت۔ منی
شاعری ۽ شتری و نزوری چہ کس ۽ اندیم و اندر نہ انت۔ اے رد ۽
پہ من دگہ گئے پشت نہ کپیت۔ البت یک و دوجہ رانچیں است کہ آھانی
گیشینگ پمن اتی انت مثلاً مے لھتیں زبان زانت و ادب دوست چہرے
حرف چہ بلوچی ۽ ”ALPHABETS“ ۽ تہا درکنگ لوٹ انت چو کہ ح، خ
ص، ض، ط، ظ، غیرو زال۔ بے من پہ زانت نال پہ سہ ورگ
اے حرف دتی نبشتہ ۽ رہبند ۽ کار مرز کنگ انت۔ منی جند ۽ اے

رہبند دوست تربیت البت اے جیڑھ اگن گیشینگ بہ بیت تہ دگہ
 جبرے پشت نہ کپیت۔ دومی جبرایش کہ مٹے چیزے ادیب، شاعر،
 وزبان زانٹاں لہتیں نوکیں لبظ و نوکیں نام پہ چیزے ناماں ٹھیننگ
 چو کہ پہ شراب ء "ترند آپ" پہ دین ء "نیک راھی، پہ ادب ء۔
 لبرانک، ادیب ء لبرانٹ او پہ نفتاد ء شرگدار ء
 خدا برانٹ دگہ چے چے۔ بے منی جیال وزانگ ء اے گوں وتی
 ہم معنا و ہم در وریں ناماں ہج وڑ ء ہم دپ و ہم مٹ نہ انت۔
 ہمیشا منی جھد ہے بوتہ کہ اے لبظ پہ وتی اصلی و ہنی رنگ ء
 کار مرز بہ بنت۔

گڈس ء اگن من واجہ علی بخش دشتی ء شکر و منت ء مہ گراں
 تو منی جیال ء چد و مستریں تنک چچی دگہ بوت نہ کنت۔ چیا کہ اگن
 واجہ علی بخش ء جھد و کوششت ماں اے کار ء ہوار مہ بوتین
 تہ الم ء اے کار گوں من ہج وڑ ء بوت نہ بوت۔

بشیر بیدار
 جنوری ۱۹۸۲ء
 تمپ

۷ گال

وہدے بوجیگ ماں زرع بیت
پہکے بے وس ناؤ دا بیت
ماہء درو رہے سما بیت
دردگوں کے مے دوا بیت
بے اُمیدی گندہ چیزا بیت
پشت دگستاہرد لا بیت
من نزانته کیت انت روچے
ناخن گوشت ءچہ جتا بیت
ہر کس ءگوں ہور و توار انت
باریں چاریں گوں کیا بیت

۱۹۶۴ء

گال

ملک ۽ کماش کم زانگ انت
 رعیت چه پیم دلمانگ انت
 ہچی تری دست ۽ مہ ایت
 دُڑ ۽ متاہ ماں شانگ انت
 ناگیں پدا بیرہ بکنت
 مرجی دلوں نماں مانگ انت
 ہرکس گشیت، گیشتر بگش
 مے مرگ وزند دردانگ انت
 آئی اکتہ پہک ۽ یکیم،
 نوں چہ کیا دلمانگ انت

وہدو باریگ

وشن نیتکانی سوچنیں گالاں
 تاکدین ءاودل کئے تالان!
 اوکھیرانی رامگیں شاتل!
 دے من ءوہدی حال و احوالاں
 مست و ستمو ءبیلی ویاری
 اللہ اللہ آنوبت وباری!
 یکیں بی بگر وگر آنو ءواسطہ
 چوں پراتکنت رند و لاشاری
 چاکر وگوہرام ءکلات پروشیں
 خاک ءباہوٹ انت امیرجوشیں
 نام مزارانی گارمبیت شالا!
 نئیت باریگ و نوبتے چوشیں

دوست گندے آقا سی چاہے
 مست و سورد و عتاب کن راہے
 چیزے وھدے پیس و ساری
 اے گد امانے باز مرا گاہ ات
 یات بلو چانی شانتگیں نبرے
 دل نہ منیت پہ تاگت و صبرے
 بیتاں یک ڈول یک برے مرچی
 سہر و پول و آسن و نگرہ

۱۹۶۵ء

پدا

بکشات تېدو سوچاکیں لوارے
 مگنات کس وتی چھاں بہارے
 بجبیت، تچ بلرزیت کُلّیں آلم
 بجکشات مست وگمراہیں توارے
 یک انجیں جمبرو ہو رے بگواریت
 تاچل و چار دہء گیشتر بداریت
 بکشیت ہر گوزء گواتے سیاہیں
 تا مہلوک سچّیں عتبر بیاریت
 نہ شزنت نو دپدانوں مہپلانی
 نہ کشیت نوں سحر گوات بانگوہانی
 پہ ڈیھء خاطرء باریں کدی بیت
 ببیت سرحم پدا دیوان یلانی

نہ گزندیت جبرے ہورے نگواریت
 بھنگے دور سریں آپے نیاریت
 بکنت سر سبز ادء حشکا نگانء
 پدا یک موسمی ہورے نگواریت

۱۹۶۵ء

گال

بربادی و سرگاری دگر دوست کجام انت
 اے دل تا قیامت تئی زلفانی غلام انت
 یکرندے بگندے تہ ہزار رند طمع کن
 اندام گشے لال و خداوند کلام انت
 و ت چیزے نہ زانت نہ دگر وار دینت انت
 گوں قاضی و ملایاں من و دوست سلام انت
 بخشا تگیں امروز و ہمک غم من شمشاد گ
 اے آس دل و توک و بے روک مدام انت
 تو گونڈ لیں تیراں گوں دل باریں بچکا س
 چاریں تا کجام دور و دل و درد ملام انت

بام ۽ استار

کدی دُرِ پشیت !
 منی بام ۽ شروکیں استار
 پمئی سیاہیں شپاں
 ماہی کدی بیت و دی
 چُن تا چنت ۽
 دل ۽ چہالاں کناں من گُٹ گیر
 مرچی تالان اُنت دوبر، دل ۽ کلما نٹیں حیاں
 بام ۽ استار !
 کہ نپس گیریں شپانی اوست اُنت
 من پہ سہڑینگ
 دل ۽ داتہ صباہ ۽ آس

یا چو بندگیءِ امیت ء
 پہ "خلاصین روحیاں"
 سیاہ و جباریں شپاں
 کے وقتی قدحیں چہاں
 چو من ء شہر بکنت
 دم پہ دم بُست بکنت، پاس بکنت
 اے ہم گنج ایت
 کہ منی پیم ء عذاب انت شپ کش
 چنکس ! دلکش انت دلابام ء تیوکیں استار
 کدی درپشیت منی بام ء شروکیں استار

۱۹۶۳ء

گال

چون بے گوم انت زندہ متاہ
 تی دوستیء رہبند و راہ !
 شہم ایت تی زنیبائیء
 اے چاردهء درپشوکیں ماہ
 ارزاں مکن ، چولڈگاں
 ڈک ایت منی نیمسوئیں ساہ
 باور بکن ، ملّا اہ انت
 مئے مہذبء چھی گناہ
 اصلء مزن ہر کس بشیر
 کے انت گدا کے بادشاہ

نذروں تی وانگیں بت ء

ہزارم ء پل، ماہ ء لقا
 زمیں دل ء ٹپ ء دوا
 بے آسری زند ء متاہ
 امروز ء چار روچی خدا
 گیشتر تی یاتاں کپاں
 زند ء ہیبتگیں باعتاں
 من چوں ترا بہیاں کناں
 تی ء غم غم ایت (چہ) زند ء غماں

ہزارم ء پل، ماہ ء لقا
 نذروں تی وانگیں بت ء
 غلمان و حوراں چوں کناں
 تو کہ خدا ء جنت ء

اے چم و پونز، بُرداں کماں
 اے موسم ووشیں دماں
 ایرانت منی دیا گشتے،
 صُحب ء سراسی جُز قرآن
 زُرنگ شپاں سیاہی تی
 چتائی رِشنگیں کُنجِ بلاں،
 گیگان تی گیوار ء لال !
 اے سمجھوکیں کلکشاں

ہزام ء پِل، ماہ ء لفت
 چہ تی جتائی ء مروج
 سالانی سال پرگوشگ انت
 انگت منی ساہ ء بدل !

نفتش انت دل ء جہلانکیاں
 تی محرمیں دست ء نشاں
 من چون ترا بہیال کناں
 تی غم، غمے زند ء غمناں
 ہزام ء پِل، ماہ ء لفت

گال

وہ دے صبا، بیگاہ بیت
 دل مولاں بیگواہ بیت
 زندہ عجب راہیں گراں
 کے گوں کیا ہمراہ بیت
 امروز غم، لالہ حیاں
 اینکس چطور یکجاہ بیت
 کعبہ منی آسریاں !
 زاناں گل و پیرگاہ بیت
 گواہی کیا داتگ بشیر
 چونام و دپ ہرجاہ بیت

۱۹۶۵ء

میری

اومیری؎ برزین حصار!
 او پتو؎ جہاہ و دوار
 برزانت تی نام و توار
 ترند سک بہ بنت گرام؎ و روچ
 طوفانیں شپ؎ بٹامی ہور
 سچیت ترا کور؎ کنار
 سرتی بلند گوں آزماں
 تو پتو؎ عشق؎ نشان
 اے مچکدگ؎ اے کور؎ آپ
 اے کوہ و دُن؎ مکیں ڈگار
 اے سبزیں درچک؎ مستیں کشار
 برجہاہ ہما پیشی دوار

نالنت کپوت، شاتل گشت
 ”اللہ ہما دورء بیارء
 اومیری ء برزیں حصار
 ویراں بے، برباد بے
 تو مئے دلء آباد بے
 کیت پنوے بندیت پدا
 مٹء تئی میری دگ
 مارا نہ کنت مرچی لگاں
 اومیری ء برزیں حصار!
 مان ایت تئی ہشتے اگاں
 پنوں نہ مرتگ زندگیاں!!
 سستی جوان، پل کنگ انت

گال

من پہ تیاب، حاطر،
 ماں داتگوں نیلیں زر،
 مارا زمین، نیست دوار
 آلم شنگ ماہ، سر
 پنڈوک گشتے گلّیں جہاں
 دستاں شہاریں کئی در،
 چہ شے مرید دیوانگ،
 باجے نہ برتگ چاکر،
 ڈوبارگ و ترن و شگان
 گلّیں جہان، مے سر

زندمانی

من عرا بکش ات چرے شہر گستا
 کہ، ات آس و رو کے من عرا مان بدارات
 دل و ہل پر شتگ چشیں پشہر چہ
 زبانی من داراں، بے گنگ و وانگاں
 منی قبر گستا کن ات مان شان عرا
 حطا کار چو شیں ادا ہم نیتنگ
 بناں زیر منت من منکر نکیر
 بکنت جُست و پُرسے من پسو نداراں
 من عرا بکش ات چرے شہر گستا
 عجب دود و وزیم انت اداء مردمانی
 خمار چیں کاڈ و پریاں نہ لوٹاں !!
 بے میرو مہ بیت داہگانی

دل و ہل پر شتگ چہ اے پترء چہ
 بے پوت جاہ و دوارے نگن داں
 جہاں گوانک نہر دم اگان ملکوت ء
 گوشنت است انت مرگ قرار ہودار
 کدی بیت دل گیر منی زندمانی
 متار ابکش ات چرے شہرء گستا
 کن ات آس و زو کے من ء ماں بدار ات

۱۹۶۷ء

گال

دل بسہڑیت گوں ہے کیف و قدّھاں
 او خدا گیش کن مکے آسانیں نماں
 آکجام دور انت وژدلیں دورانی تہا
 مے نصیب ء بیت تی زلفانی نوں
 چو مرید ء داغ دلغ ہر بند منی
 چاکر ء پیم ء حانی ء مسترمن نہاں
 ایمن انت دل کہ دیمتر ء باریں چون بیت
 گوستگیں دور ء کرگیں عہداں زندگاں
 بے وتی گنج ایت پئی نر ء او بشیر
 ساری ء حال ء جست کن ات ہوشمندیں سراں

وَتِ کُشِی

مٹاں و تاراوت کُشِگ
 سگِیں گناہ ایت ھبلاں
 چہ من شزار انت اے جہان
 سو جے بدست من چون کناں
 دل عنم جتیں انگیر کُتِگ
 زندء عجب زنگیں غماں
 راہ ء چہ پیم گستاکناں
 دردانی کوھیں ڈکیاں
 گیشتر دل اوں پھرِگ کُتِگ
 مہزنگ و مہدی غماں
 تا زندگ اوں بند یگیں دل!
 کیدانی دُریں سانکلاں

اوستانی بادگیر لب ایتک
 چہ بیوساں، بے وس تراں
 گامپالیں عنم، حُشکیں دار
 بچکتدگاں ارس انت ہوار
 دنتیں من ء پاد تراپ و بیم
 وھدء مجازیں گالوار
 بیتگ یکے پیش ء خدا
 ہر کس پہ دیم مرچاں خدا
 مردم بروت آس رکجا!
 نے دل وتی، نے جان وتی
 نے درد نے درمان وتی
 اصل ء بچار ات زندگی
 تانسر عذاب و بزرگی
 بیا ات مروچی ھمبلاں
 من دست وت گٹ گیر کٹان
 اے زند پیریں واھگاں
 مروچی وتی حوناں چہ وت،
 گوں واھگے تنگے گراں !!!

گال

ماندا شتگ من وتی کل ۽ ہمک نیمگ ۽
 کم بیچ رنگ ۽ نہ بیت جوریں بدانی وزواس
 زرد تاہیر نہ گیت، درد نہ دنت موہ دے
 پمن صد سال آنت گشتے لنجیں شپانی ہر پاس
 دور ۽ گستا ئے اگاں من ماں حیا لانی تھا
 رچے صدر ند ۽ کناں دوست ترار اٹپاس
 زاناں بیگواہ نباں، مہر ۽ تھار ماہیں شپان
 پمن استار گشتے لال ۽ گوریگ ۽ ہر لاس
 عمرے گوستگ من تہی دروغیں ودارانی پدا،
 نوں چدو گیش نہ بیت سگ و فاء چکا س

گوربام

اودل منی بے تاگتیں
 تاگت بکن گوربام بیت
 شپ گوں وتی زوراکیاں
 آسر، برے بنام بیت
 عمرا نہ بیت ڈکالیء دور
 چلہ پُرشیت ہزام بیت
 آسرکہ اے کلما نیٹیں شپ
 دریت جنوزامی گداں ...
 پوشیت پدا با نور بیت
 گوربام ء سہت ء سنگھاں
 اے شنگیں شینک و ماہیکاں
 استار و ماہ کلکشاں،

بے واک بنت چہ الوتاں
 کش اُنت سرء یام و سہیل
 چم گریتگیں کن دان بنت
 اے درد و غم سا تا تگیں،
 چہ من پدا دلگران بنت
 آ کر گزء درو عنیں و دار
 پد رمنی چستان بنت....
 او دل منی بے تاگتیں !
 تاگت بکن گور بام بیت
 شپ گوں وتی زور اکیاں
 آسر، برے بنام بیت

۱۹۶۶ء

گال

دل سیر بیت چطور، تہی نیادانی لذت ء
 چہ دنت خدامن ء، وقتی حورانی جنت ء
 دوستی و ترس و لرز، باریں بگش تا کد؟
 گوازیں تگ ما حبر مروچی چہ الوت ء
 یکرند ۛ در بیٹ، اگاں دانکے کچلیں
 صدرند ء من گراں تہی لٹانی منت ء
 ہجیرمبات انت ذراہ، دل ء واہگانی پٹ
 شالائی غم پلات، منی صبر و تاگت ء
 گوشدار کہ چہ کشیت بشیر مرچی مجلس ء
 پہ دوست ء، خاطر ء من کتہ نام و دپ و تا

۱۹۶۹ء

روزِ رد

روحِ ایرِ روانِ انتِ کندِ گء
 ماں شائِگا انتِ تندیِ
 بنی آدمِ زندِء سرء،
 رچھار تہار ماہیں شپء
 کتیں دمگ گیا بان و ڈن
 ماں کسراں شنگِ انتِ گتے
 مہگونگِ لُٹانی پن
 چہ گزیشگ و کوہ و لداں
 درِ رتِ تلکِ انتِ ہلکِء رمگ
 تا باندا صحبِ بوتِ گ ز بہر
 جنگل چہ و شیں زمیلاں
 آنکائی طہیں تر دگاں
 و شس بانگیں مُرگِء نالگاں

روچ ایرروان انت کنگ ء
 چہ قبہ ء شنگیں جڑاں
 گیتگ شپ ء متاگی ء
 پیداک انت شپ زوراوریں
 گوں درد و صد رنگیں غماں
 بے گوانک و برش چومانش ء
 سال انت منی نرؤ گشے
 لُنجیں شپ ء ہر چاریں پاس
 باہنہ کنت و مرمیت
 ماں داشتگیں دلبند ء آس
 اوپار و اوست، تاہیر و موہ
 گوں من دگہ چے بوت کنت
 قسمت، پدا صجے بہ بیت
 چہ رودراتک بامے بدنت
 روچ ایررواں انت کنگ ء

گال

دژ منے جوریں، دست و ت ہر گار کتہ
 زندگیں روچاں، ماوت ء چیدار کتہ
 اتنگیں دور ء ستنگس ڈگال ء بچار
 ہمبلاں مرجی بیسرے سردار کتہ
 رتنگیں جوناں، آپ کتہ زوراک ء دلا
 وت جتہ تیر ووت پدا افتار کتہ
 سار کتہ ہمبل، نوں منی بیساریں سرے
 منزل ء نزدء رہ وتی من گار کتہ
 وژدلیں دور ء حاطر ء مرچاں من بشیر
 دل ہمک رنج ء سگ ء ہیلدار کتہ

دوست منی جان منی

دوست منی جان منی
 چہ من شکر رنج مہ بو
 مفت ء دلاتنگ مہ بو
 کند و دل ء شات بکن
 حُشک ء مہ بند گنگ مہ بو
 زہر کنے و ش نہ بے
 چو نیش حسد ییے توئے
 سبزیں پری قہر مہ بو
 گوں من کدی زہر مہ بو
 دوست منی، جان منی
 بیکاں بچنڈ بواں بشان
 عطر و دُناں شنگ بہ کن

بیاو من گندک بجن
 دنیا گشی بے گشیت
 نیتیں من و کسی سما
 تو کہ بے چہ من رزا !
 دنیا منی دست و دل
 تو کہ وقی رُو و گمے
 مارا حیلانی کنے
 دوست منی، جان منی !
 اُن پہ تہی زمیں رواج
 کبگ ستر شربردست
 نیکہ تہی مٹ و مثال
 نرم و دے، ترند و دے
 مل کہ ترا براہیت جنک
 دوست منی، جان منی !
 پہ تو اگاں بیہ گراں
 ریشل و شپیں تیراں وراں
 مارا تراشات نہ بیت،
 تو پہ دگر، حُب مہ بو
 پہ تو دگر چوش نہ کنت
 دوست منی، جان منی

گال

زندہ غم و حیا لال، تو جیل و دابہ نیست
 مے سیہ سپان و زانا، ہجیر صبا ہے نیست
 لیکیت گنوک و نا بود، ہمیل من و جہانے
 تو ہم بگوش من و را، ترا ہم گناہے نیست
 چہ زندہ ماہکافی و، تا زندگیں ز بہرین
 مے بحت و آزمان و، استار و ماہے نیست
 پتنگ زمین اے گنجیں، رود آزمان نیلین
 مارا ماں اے جہان و، ہنکین و جاہے نیست
 منی زندگی و تو شگ، تی مولم و حیا انت
 بید و اشاں من و را، مال و متاہے نیست

شائل

بگش گوں من ءمرچي شائل بگش گوں
 کجا انت تئي دور و باري کجا انت
 آسر سبز درچک و کشاراني موسم
 تئي و شپس چينک و پلاراني موسم
 بگش گوں من ءمرچي شائل بگش گوں
 مبتد انت هما مند ءميسر هي هما انت
 کج انت پليس فاضل آپنوں کجا انت
 کيا گشته مرچي محبت روا انت
 کج انت ماهيس ستمل آبشيدا کجا انت
 بگش گوں من ءمرچي شائل بگش گوں
 اتمتل کجا بوت و نرنگاني بندي
 گوهرام ءمردی آبيسگر ءرندی

ڪپاڻ شہ ۽ ياد ۽ دل ۽ درد بنديت
 آ لاشار و کلت تا هنگت هما انت ؟
 بگش گون من ۽ مرچي شاتل بگش گون
 تي زيد و کوچڪ مروچي تي انت ؟
 تي وشين نا لگ مروچي تي انت
 نه منان نه منان من هجبر نه منان
 بگش گون ۽ مرچي شاتل بگش گون
 کجا انت تي دور و باري کجا انت

گال

ہما سہت وکترہ ، ہما رہسرا انت
 ہما نیادء وعدہ ، ہما دلبر انت
 گلگ چہ خدائے ، چطور من کناں
 خداوت جہان ء گشتے بیدر انت
 کیا راہ ء گنج ایت ، کہوت سر جہاں
 وتی راہ ء شوہاز ء رہ در بر انت
 من ء داتہ بودی ، اے نابودی ء
 حیاں کُلیں دنیا ء پہ من گور انت
 کجا انت بشیر و کجاشے مرید
 بے ہنگت ہر کس گشتے چاکر انت

دلبر تئی بائد نہ انت

مناں کہ من بچے نہ اوں
 تو نیستی و نام و مدے
 ہر کس گشیت بے گشیت
 دلبر تئی بائد نہ انت
 من چہ تئی پلّیں دپے
 دژ نام و بد ہم وار تگوں!
 سگیں دمان و ساعتاں!!
 دیستگ ترا پد کنگزگ و
 هنگت منی کر پاس و پل!
 من چہ وتی زیمیں دل و
 روچے نہ کُت اُقارگے
 کم زانگیں ماہ و لہتا!
 اینکس ترا زانگس بیت

ہر کس گشیت بے گشیت
 دلبر تئی بائد نہ انت
 دوست پہ منی بنامی
 جو ریں بدیاں چے چے نہ کت
 غمگیں نہ اوں، دل تنگ نہ اوں
 وژ نام بیئے، شادان بیئے
 مارا سر و چہان انت غم !!
 تپتگ زمین، رود آزمان
 پمن بد انت گلیں جھان
 سچ کس دپی جھتے نہ کنت
 مردم گشتے کسی نہاں
 اے بیکسی اے بیدردی
 ہر کس منی چہاں پچیت
 ہر کس گشیت بے گشیت
 دلبر تئی بائد نہ انت

بے سرباں بے وت بیاں
 پہ تو نہاں من پہ وتاں
 گیش ءِ اگاں بسیار باں
 دست پہ وتی جیگ ءِ ریت
 هر کس گشیت بے گشیت
 دلبر تئی بائد نہ انت
 دوزح چی ایت جنت چی ایت؟
 تو دوزح ئے تو جنت ئے
 قیامت تئی روءِ گرگ
 جنت تئی بچکند گے
 ہر چنت ترا بہیال کناں
 گیشتر دلائند ان ئے تو
 چکس منی اوبالیں دل
 مہرنگ تئی وازمندگ انت
 هر کس گشیت بے گشیت
 دلبر تئی بائد نہ انت،

گال

چُنْت شادان کنے چُنْت ۽ دلا خون کنے
 باریں چاریں تو چرو دیماد گہ چون کنے،
 دشمنان دوست گشتے، چون نزاں تکارے تو
 پیمَن ڈرہبات و کلمہ جو ریں بیاں گون کنے
 درد ۽ درمان نہ بنت و ت پدا دردانی دیوک
 دل گنوکے تو چیا کو دکی نیمون کنے !
 من کجا م ظلم ۽ تئی قصہ ۽ تالان کتاں
 روچے صدر ند ۽ گشتے ٹھنگت بے خون کنے
 لاپ ۽ انگار کنے، دوست ۽ کنے چون بشیر
 زند ۽ درد لال جتا چہ و ت ۽ چن خون کنے

دہقان

اومنی ملک ء شذیک لاپ و نزوریں دہقان
 پاواپہک کن وتی چتانی شلوکیں ارساں
 بیت گسار عنریبی ء نکیں نوبت !
 کٹ و برز دتئی جھد ء نہ بیت نوں بیداں
 مرجی بے چاڑ و ملور انت تئی میرو سردار
 حشک و حیران انت گشتے چہ وتی زند ء بیزار
 برتیت ساچان غم و درد و مدامی رنج ء !!
 کٹیت ظلمانی تہار ماہیں شپانی بامسار
 کتے ہزگار و کسے گزنگ و نیزگار نہ بیت
 یکے پُر دست و یکے نانے ء چمدار نہ بیت
 بنت فرعونان گرگ گوشتگیں بیرانی بدل
 نوں مئے لجانی کماش ظالمیں سردار نہ بیت

سبز و آبادیں ڈگارانی حدابند توئے
 حقیں مزد و پتہ وقتی دائما ڈالچار نہ بے
 زوت پیدا کنت ہما و ژدلیں بارگ تئی
 حق زیریں چہ وقتی بُندی حقان گرے
 کس چد و گیش دگر تاگت واد پار نہ کنت
 گر اینہ سکیاں دگر سکیے سر بار نہ کنت
 ہلتگ ظلم و تہاری و عذابانی و دار
 سہر و پس بام و سرا سیاہی شپ و کار نہ کنت

گال

ظالم ۽ دیم ۽ چہ ۽ دپ ۽ درشان حق کُتہ
 ماوت ۽ دور ۽ کشگ ۽ سہت ۽ مکت کُتہ
 حاکم و ملّا و اد ۽ ہنر گاریں سراں
 پٹنی تاوان ۽ وت ۽ دُرستاں یکت کُتہ
 دوست ہمارا انت کہ سکی ۽ وھد ۽ کار دنت
 دوست کیا زرتہ رنہ مرگ قبر ۽ شک کُتہ
 من نہ اوں پنڈو کے منی کھپکول ۽ مچار
 من وتی چیم پہ حان گل ۽ دُڑاں سک کُتہ
 گونڈ مگر گالاں او بشیر ہچ پیمن ۽ وتی
 ماتئی ہر دانک ۽ بہا مرچاں لکت کُتہ

زوراکى

زوراکى ۽ سنڀاھن شپ ۽
 آزاتى ۽ روڪ انت چيراغ
 ماسرحبناں، ديمارواں
 ديم پڻ صباہ ۽ منزل ۽
 چنناشريس زور آدراں
 ترسے نيارين مادل ۽
 پروشان کنين ديماروين
 زوراکى ۽ هر سانکل ۽
 هر جاہ بچار جمبور انت آس
 ظلم ۽ نہ بيت کچ وکساس
 ماں ديت نام، کسبوڏيا!
 لاؤس يا رهوڏيشيا!

پدیں فلسطین و زمین !
 مینگ گشتے خون و تہا
 انچش منی ماتیں وطن،
 انگیر کتہ ہر نیمگ
 سردار و میر و واجہاں
 دلار و ٹگتیں رہبراں
 زوریں کماش و مستراں
 و ہدء تیاریں چاکراں
 نیست ایمنی نیست وژدلی
 ہرجاہ عذاب بنی آدمی
 مانشتگیں باری تاکہ !!!
 چو گراں بیت و ت واجہی

گال

پہ تینگ زرد و واہگاں ایرموش مکن
 تو سرء ہوش عچوت و بے ہوش مکن
 ماں بہات زہرے ماں تئی کیف و قدرہاں
 مئے دل و حوناں پہ وئی عیش و نوش مکن
 گوزن دیم و گوں من ووت ساچیں کماش
 گارکتہ حاکان و پراں دزموش مکن !!!
 من مراں صدر، بزگیں راج و حاطر و
 غم منی مرگ و پل گدیں درگوش مکن
 چہ وئی راہ و درنکنت مارا ملکوت
 دژمن و قولان ادبشیر دلگوش مکن

ہمبلاں

ہمبلاں ، دز برادران
 بلات جہان و شادہاں
 و شیں زوار و میستگان
 بادگیر و بان و ماڑیاں
 تحت و پلنگ و گندلاں
 بیا کہ رواں کوہ و گراں
 گوں زحم و تیر و توپگان
 پیراج و ملک و حاطرء
 جنگے کنیں گوں دژمیناں !
 ہمبلاں ، دز برادران
 پر و شیت شراب و شیشگان
 بلات خماریں دلبراں

چار روچی عیش و لذتاں !
 گزین و غریبی کے گشیت
 دادے خُداءِ دائمی !
 اے پندرے کہ سازِ تنگ
 مٹاؤ میر و واجہاں
 پہ کم گُشاد و بڑگاں .
 ہبلاں ، دز برادران
 باریں نزا ناں تاکریں
 گوازیں بیت روچاں بڑگی
 چارے گوں ہر دو دیدگاں
 مات و گہاراں بھنگی
 اوپارے است انت مدتے
 عمرانہ بیت بے غیرتی
 ہبلاں ، دز برادران
 آزات نہ بیت ماتیں وطن
 بادگیر و بان و ننگ

گیار و گلگ ۽ زندگ ۽
 کچپ کول ۽ زورے تاکدیہ؟
 ترے پہ حق ۽ پنڈگ ۽
 بیاکہ کنیں مرچی یلاں !
 ماوشما قول و تدار
 مئے بان و بادگیر ۽ بدل
 کوہ ۽ سرو سکتیں تلار

۱۹۷۳ء

گال

نہ دابکے کچلیں، نے جی و جانے
 منی ہسلج چونیں بے زبانی
 بترکات دل تئی ترناں بماریت
 بجن ہنگت دگر شہدیں شگانی
 نہ مستیں چاکرانی ظلم و زوراں
 جہان ء پشت گجیں مانشانی
 ہزار رنگ و ہزار گنجیں جہان ء
 ندیستگ و شدلی مایک دمانے
 میاریگ انت بشیر بیداں میاریگ
 تہاری ء نہ منیت ماہکانے

۱۹۷۲ء

وشنیتک ناماء

تو چے گشے او وشنیتک !

من چہ وت عہ بزار باں
 تازنگ اوں، یا من تی !
 وشیں تب عہ چمدار باں
 پہ تو مبارک چاکری
 من شے مرید عہ یار باں
 آ دور و نوبت دور نہ انت
 گندے تو لال عہ مہپراں
 بنت شنگ و شانگ مے کوپکاں
 تو چو من عہ محتاج بے
 پہ دوست عہ پلین کندگاں
 بے واب و بے آرام بے
 لُنج و تہار ماہیں شپاں

تو پے گئے او وشنیتک
 ہر روج تئی کُل ۽ دپ ۽
 چوگاں بیت نازینک بیت
 زوندانی چیر ۽ دالم ۽ !
 کپ کپ دل ۽ آدینک بیت
 زاناں کہ روچے نوبت ۽
 بدواہیں دل ہم نیک بیت
 تو پے گئے او وشنیتک
 حاکاں کپیت وگار بیت
 مے دوستی و مہر و وفا
 عمر ابرجیت دل غم جتیں
 درداں نہ بیت ہجیر دوا
 مستاں تو دور ۽ چاکر ۽
 مرچا گوں پوراں ہمر ۽
 بے جوڑہ و بے درور ۽
 لک و ہزارانی سر ۽

من چو مرید ء بے و ساں
 در پہ در و خاک پہ سراں
 هنگت بے او و شینک
 تا آ زگنت جان ء منی
 ہفتاد و ہفت بندانی داغ
 من حافی ء نام ء گراں
 نیہ دانی باریگ ء زراں

۱۹۷۰ء

گال

برشنگ سہتے وتی بیکان نہ کنت
 گرمیں روچاں منی ساچان نہ کنت
 چونیں زورا کے دل ۽ دوست منی
 جنت مارا، بلے و شان نہ کنت
 نندیت دیوان ۽ من ۽ ڈو باریت
 بیچ حساب ۽ وتی ٹھلان نہ کنت
 زندہ پرگی و شزارانت مرچیاں
 مرگ مارا وتی ہرجان نہ کنت
 گڈ ۽ مہرنگ ۽ جتائی ۽ بشیر
 نوں پہ کس ۽ من ۽ اومان نہ کنت

۱۹۶۲ء

چمائی ہردک رتگنت

چمائی ہردک رتگنت
 دریگ دلائی کیتگنت
 اوستائی قدح پُرتگنت
 اُمیت پُل گیمرتگنت
 کئی راہچار کئی انتظار
 ہر راہ گوز پُرسیت گشتے
 اے کئی ودار و نشتگنت

ہر کشک و در ہر راہ و سر
 مان پوشتگ دهنزو مچاں
 ماں شانتگ ہرنیمگ
 سیاہ و تھاریں جبریں

روح ایر رواں، دل گیراں
 اندیم بے چہ دیدگاں!

مہر و فاء کاروان
 نغیں شپانی ماہیکان
 آزاتی و رُژن و نشان
 چارے پہ بے چارے دلاں
 گار انت و بیت باریں کدی
 برورد مرادانی ودی !!
 دل تاگت و بہ منتگنت
 شپ لیٹنگ، ماہ انت پدی
 بیا کہ تئی سرکٹگ و
 سُرنا و ڈھل و چاپ بیت
 اے حلقہ و دلسانگیں
 کاراں سر و سرگواپ بیت
 حُشکا و گیں زرد و ڈگار
 سبزایت پدا سیراپ بیت

گال

تو بجن ترناں و بیتد بھتام
 پہ گشگ و ترنام نہ بیت بٹام
 مارا درکاریں ماں شپاں لُنجیں
 تئی انارکائی سُہریء گور بام
 تو سُریں لُنٹان و منء چکاس
 پہ تئی ہر گوانکء جناس صدام
 تانہ بیت نیادے گوں خمار چٹاں
 پہ شراب زردانی نہ روت ہوشام
 زند پے اُمیتء گوزیت زاناں
 کد پرشیت چلہ کدی بہ بیت ہزام

نہنگ

آبادے یا کہ تنگ سٹے
 مے ڈیھہء نام و تنگ سٹے
 زیب اچہ کل جہان ء
 تو مے دل ء نہنگ سٹے
 تیء آپ چو ماہیکان ء
 درپشیت ماں سیہ شپان ء
 تیء ہار سمبھین انت
 ویرانیں جنگلان ء
 مے منزل و مرادے
 جاگہ مے نند و نیادے
 بیج بر نہ بے فراموش
 دائم دلانی یادے
 تو واہگے دلانی
 مہرانی تو نشانی
 گوستگ ماں دامن ء تیء
 مے کودکی، جوانی

وہدیکہ ایر رچیت آپ
 لہم لہم ء چہ حب گہ داں
 ہا زین ایت ماں دلان ء
 انسرتگیں اے درداں
 منّاں کہ مائزوریں
 نزیکیں چہ تو دوریں
 کے دوست و کے در آمد
 چم مے پچنت و کوریں
 جزاں کہ کیت روچے
 تیئ کھچراں بہارے
 تئن آہیں اے ڈگاراں
 سبزیت پداکشارے

گال

شپ گشتے روچ نہ بنت ، توبہ منی چہ حال ء
 بیا بہ رگین ات من ء ، زند ء چرے جنجال ء
 تو کہ رنجینگ من ء ، او منی زرد ء واہگ
 شالا کلہانٹ بیاتے تو ہزارے سال ء
 مڑتہ گوں تاک و براں ، زند ء مرادانی کشار
 دل پہ ہرام ء ز ریت ہنگت چُشیں ڈکال ء
 عرش جُنزیت و سُجیت کوہیں زمین ء دل بند
 بیا و بشکن تو منی وانگیں دل ء چہ ہال ء
 اُنچو چارِگِ اِبت بشیر تئی ماں تمہار ماہیں شپاں
 چو کہ لو ٹو کنت جہان مٹب ء سر ء استال ء

ناچی

ناچی بیا، ناچے بکن
 پہ ے دل ے مان دارگ ے
 مرچی دگہ ساچے بکن
 اے شپ کہ چو سیاہ و تہار
 ہجیر مبات انت بامسار
 ایر موش مبات شالادے
 پادانی پادینک ے توار
 برجہاہ تابھنگ ے ملار
 ویم بکنز دستاں شہار
 اے نقشی این نوٹاں بچار
 چے غیتہ دلچ دمیار
 تو بیوس ے من بیوساں
 تو گزنگ ے من گزنگاں!
 تو پہ وتی لاپ ے جلا
 من چہ دل ے سوک ے وتی
 کے قحبہ دے پارسا؟
 کے سیاہ کار کے بے گناہ؟

بِل کہ زُبان گنگ اِنْت منی
 ما شر زانیں ہر کس
 اے لچ بریں سردار و میر
 اے وت گڑیں مُلا و پیر
 بنی آدم ء بدواہ بُنی
 اے حق بریں اگبال زیر
 مرچی چما و ہد ء زچم
 بتے ببے تاژند ژند!
 چوشیشگ ء پلے پرشیت
 جان ء تی ہر بند بند،
 ناچی بیانا چے بکن
 پے دل ء مان دارگ ء
 مرچی دگہ ساچے بکن

بیا کہ گوں کنیں مرگئے مڑا ہے

بلوریں قدحاں بیداں پر وشت
 ماں جا کاں رُہبریں کیفاں بریچت
 جنو زامی گداں کاڑاں بیوشت
 نلوٹیت مجلس و بازیں مرا گاہ !
 قدیمی پتھرء مرچی بہ پیچت
 تہاری ءِ وقی دیم ءِ میاریات
 مکلوریں ماہ و استاراں مچاریات
 پہ زندء قہر و لُغین شنیان ءِ
 صباہ و سہر دپیں بامے بیاریات
 نہ بیت پہ نازگ ءِ درداں دوائے
 نہ ایت پہ چارگ ءِ وشیں صباہے
 پہ وشیں نوبت و زندء مڈامی !
 بیا کہ گوں کنیں مرگئے مڑا ہے

بچارات حوناں پنترار بستگیاں
 بچارات مرداں ہنزار بستگیاں
 بچارات جوناں پٹؑ کپتگیاں
 بچارات نام و ننگؑ مڑتگیاں
 کے انت کہ غیرت و ننگؑ لیدام انت
 کے انت پہ بے گناہیؑ ملام انت
 یکے مے مات ویکے مے گہار انت
 ماں دستؑ دژمناں مرچی تلام انت
 پہ رُژن و زانت و زردیؑ ایمنیؑ
 پہ راجؑ دائمی و ست و اجہیؑ
 جہانؑ جُئز و آشوبے بیارات
 نوں گاماں تُرندکن ات پہ دلجیؑ

چار بند

بیلاں شما بچا رات
 ہوشیں سرے بیارات
 راہء نگہدست منزل
 مفتء گڈا کجارات !

پش کپتگاں توارکن
 گاماں دوئیٹناں چارکن
 بتے کہ راہے دوریں
 درداں دل غمیارکن

گال

سہتے پہ رنگ و سہتے پہ حالے
 دل گشتے مرچاں قحہ بگیں زالے
 جہن انت و ہدے ہوش ۽ مولم
 زرد ۽ آدینک ۽ سمبھیت گالے
 تو کہ دیماے، سال چو سہت ۽
 تو کہ گستاے، ساعے سالے
 دل و تی ششگ چہ بہار گاہ ۽
 اتلگ مرچاں یک انجیں ڈکالے
 من نزا نتگ کہ او بشیر روچے
 زندہ پہ من ہم بیت جنجالے

گوانک

اتلگنت بہدء باری و نوبت
 تاکدیں صبر و مکنیں تاگت
 رهن گوں بدواہاں وطن ماتیں
 موگکء وھدنت نون جھن سنگت
 مارا لوٹیت یک ماذنیں راہے
 پہ مراداں نون منزل وجاہے
 پہ وتی ملک و بڑگیں راجء
 مارادر کارانت چچی گوئیاریے !
 گٹیت آسراے بشپ تہار گنجیں
 دیر بنت رنج و غم ہزار گنجیں
 من دلا جزم و ایمناں بیلاں
 و شس بیت روچے حاطوں رنجیں
 چگ مے محتاج انت چنڈ کے نانء
 نیست ایش اکاپیں گردوئے جانء

ماں ہے گُزن و واریء روچاں
 چم نداشتگ ما واجہء وانء
 میرزہ رانت و معتبر آزار
 ماں دلا قہر انت حاکم و سردار
 پرچہ نازیناں ما و قی ڈیھہء
 چیتا در شان بنت دلء پاہر
 شرزاناں من ترا مُردار
 چے تئی کار و چے تئی کردار !
 پنج پتانی اوداشتگیں دلار
 شاہء چنڈانی رشتگیں ہزگار
 اوتگار لاپ و او مزن پاگاں !!
 شہ بدارت نوں دپء واگاں
 مارا سوگت دیں زند لگوریء
 نوں ماشودیں اسے دامنء داغال
 تاسرانی ایر نہ بیت جوهان
 شپ نہ بنت سرکیل چہ رتگیں حوناں

مجلس ۽ پہر و بے سریں گیاں
 چون بیت آزات مے وطن بیلاں
 ندر باتاں من پسا جوناں
 گوں تفنگاں و ماں قطار میاناں
 پہ وئی ملک ۽ خاطر و تنگ ۽
 مریچی بُر زاداں کو چگ و شانان

رہچار

پُرشِ تگ انت قدحِ نوں شرابیانی
 رِنگِ انت ہا کاں بنگِ ملارانی
 گوشتِگِ انت پُلیں شپِ ودارانی
 گوں گُلاں دُروہی وِستِرارانی
 پہِ وِتی راجِ ءِ عزّت وِنگِ ءِ
 لائِکِ بستِگِ منِ لائِچِ تگِ جنگِ ءِ
 وِشِیں باندا تے مرچِگیں روجِ ءِ
 لائِکِ بستِگِ منِ لائِچِ تگِ جنگِ ءِ
 سِگیاں سِگّاں پہِ ہمکِ رنگِ ءِ
 کِے گوشتِیتِ رِنگِ چہ مہوشاں پُرشِتہ
 منِ وِتی دلِ چہ دِلسِبراں شِشتہ

”قصہاں نیاراں نوں مہر و دوستیء“
 من کئی دیا و کجا گشتہ
 سر سدا کہ وجان منی و تر بان
 گنڈیں بروان و قدحیں چماں
 مکیں ملگور و ڈکیں میداں
 کچکیں دنتان و کاگیں لٹناں
 (بے) گنداں ہلکانی پل گدیں کاڈاں
 ہشک و حیران آ، نشتہ بے چاڑاں
 چوں کناں صبر و تاگت و اوپار
 چوں بدالاں من اے دل و لہڑاں
 من تھاریء چوں گشاں بامسار!
 چوں بلیکاں من ناشراں سردار
 بریت ساچان اے ظلم و زورانی
 من ہما دور و نوبت و رہچار

مکران

وطن جلوہ ناکس منی مکران !
تئی سبزہ زارانی قربان باں

تئی باگ و نیوگ، کہیر و کشار
تئی ویشیں زید و پراہیں ڈگار !
مدام نو دشمن نہ بنت سرع
تئی گل زمین و مدام انت بہار

وطن جلوہ ناکس منی مکران
تئی یادگارانی من قربان باں

اے رخشان و دشت و نہنگ بہمال
مزن نامیں میری و کیچ و چٹال
مدام نامدار انت نہ بنت زوال
صدقہ پہ ڈیہہ و منی جاں و مال

وطن جلوہ ناکس منی مکران !
تئی کوہ و بندانی من قربان باں

تئی نیلیں دریاؤ کنجیں زراں
 دَمگ، کوہِ مُبندۂ حصاریں گراں
 اے سبز آہیں چمکے آہوگِ مُصید
 صفت باز زیبِ ایت تئی کچراں

وطنِ جلوہ ناکیں منی مکران
 تئی جاہِ اندھانی قربانِ باں

اے پنجگورتا مندۂ برد کو لواہ !
 ادا باز گوستہ شہنشاہِ شاہ
 میارِ جِلّ، بہادرِ مہمان نواز
 نبٹت، ہجر ہالیگ ادرۂ ہند و جاہ

وطنِ جلوہ ناکیں منی مکران
 تئی سرِ مچا رانی قربانِ باں

شمو شاں چپور من، تئی زحمِ جہاں
 آشیرانِ بلوچ خان، مُحَرّابِ خان
 نہ بیتِ جہل، ہجرِ بلوچانی شان
 کئی ذکر و توصیف، تالاں کنان

وطنِ جلوہ ناکیں منی مکران
 تئی آشکانی منِ متربانِ باں

آکیتا پُتوں، عزت یلیں
 آستسی ہتھرک، صدونو گلیں
 گشاں ہرچی ہمبیل باوربدار
 آپیردان ۽ بازار منی شاہیں

وطن جہلوه ناکیں منی مکران
 تی شاعرانی من قربان ہاں

آبو ہیر ۽ قاسم، رگام و شگشیں
 شمشے گاں نقش انت دل ۽ شیرکینیں
 شمشیت بشیر ۽ چہ پیہم مکران
 بے پلٹیں فاضل و قی مٹ و تیں

وطن جہلوه ناکیں منی مکران
 تی یادگارانی مکران ہاں

مئے نوک آیوکیں کتاب

ابراہیم عابدؑ

شعراؑ دپتر

شہم

زوت چاپ بوگ ۽ انت، امید انت
کہ زوت شہم دست ۽ کپیت۔
کراچی ۽ وانوک می کتاباں چہ مکتبہ اسحاقیہ
جونامار کیٹ کراچی ۽ بلوٹ انت،

○
پاک نیوز ایجنسی تربت مکران

کتاب

شترین علم هست و بدین علم

شما

شترین کتاباں بوان ات

پرچا

شماراوت شربوگی انت و دگران هم
شرکتگی انت -

شترین شترین کتابانی بنجاه

(یات بکن ات)

پاک نیوز ایجنسی • ٹریت، مکران

